CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

741.9(497.11)"20"(082)

ODBRANA utopije : [strip projekat] : kolekcija strip radova / [autori stripova Ivica Stevanović ... [et al.] ; uvodni tekst Anica Tucakov ; fotografije Nemanja Jovanović]. - Beograd : Udruženje građana Anonymous said:, 2014 (Beograd : Službeni glasnik). - 47, 47 str. : ilustr. ; 28 cm

Nasl. str. prištampanog engl. prevoda: Defense Of Utopia. - "... projekat realizovan u vidu produkcije i prezentacije strip ostvarenja više autora u vikend izdanjima dnevnog lista 'Danas', putem sukcesivno građene izložbene postavke, te organizovanjem tribina u galeriji Muzeja primenjenih umetnosti" --> predgovor. - Uporedo srp. tekst i engl. prevod. - Oba teksta štampana u međusobno obrnutim smerovima. - Tiraž 500. - Str. 5-6: Bolji svet je moguć / Anica Tucakov. - Iz sadržaja: Borci za solidarnost / Ivica Stevanović. Zapadni Bajkan / Zoran Janjetov. Marija na Prkosima / Lazar Bodroža. Rosa, Rosae--- / Aleksandar Zograf. Bio je / Boris Stanić. Gospodar praznine / Željko Pahek.

ISBN 978-86-87913-10-3

COBISS.SR-ID 205180940

anonymous said: strip projekat

DOBRANA UTOPIJA

ODBRANA UTOPIJE
Kolekcija strip radova

Izdavač:
Udruženje građana: "Anonymous said:"
Cara Nikolaja II 61b,Beograd

Za izdavača:
Sandra Marković Milisavljević
Anica Tucakov

Uvodni tekst:
Anica Tucakov

Autori stripova:
Ivica Stevanović
Zoran Janjetov
Lazar Bodroža
Saša Rakezić alias Aleksandar Zograf
Boris Stanić
Željko Pahek

Vizuelni identitet i dizajn:
KontraStudio, Niš

Fotografije:
Nemanja Jovanović

Prevod na engleski jezik:
Larusprevodi, Beograd

Lektura:
Larusprevodi, Beograd

Tiraž: 500

Štampa:
Službeni glasnik, Beograd

Beograd, 2014.

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO – SRBIJA

Република Србија
Министарство културе и информисања

anonymous said:

BOLJI SVET JE MOGUĆ
Anica Tucakov 04

PROGRAM
Raspored tribina - MPU, Beograd / Strip izdanja - dnevni list DANAS 11

BORCI ZA SOLIDARNOST
Ivica Stevanović 12

ZAPADNI BAJKAN
Zoran Janjetov 18

MARIJA NA PRKOSIMA
Lazar Bodroža 24

ROSA, ROSAE...
Aleksandar Zograf 30

BIO JE
Boris Stanić 36

GOSPODARI PRAZNINE
Željko Pahek 42

BOLJI SVET JE MOGUĆ

Anica Tucakov

„Karta sveta na kojoj nema Utopije ne zavređuje ni da se pogleda, jer sa nje je izostavljena ona jedina zemlja u kojoj Čovečanstvo uvek nalazi utočište."

Oskar Vajld, *Duša čovekova u socijalizmu,* 1891.

Zbornik strip ostvarenja okupljenih u ovoj publikaciji, rezultat je projekta koji je od sredine septembra do kraja decembra 2013. godine realizovala organizacija „Anonymous said:" u saradnji sa Muzejem primenjene umetnosti, Beograd i dnevnim listom „Danas". Reč je o projektu „Odbrana utopije" koji je iniciran sa ciljem afirmacije teme socijalne pravde, temeljno devalviranog pitanja, koje ukazuje na anomalije i prostaštvo društvenog sistema u kojem živimo.

Naime, svedoci smo društvene situacije koju odlikuje moralna opustošenost, apatija i zamor, lenjost kojom nekritički prihvatamo dodeljene modele nehumanog rada i ponižavajućeg načina brzog i ispraznog života, ravnodušnost kojom usvajamo nametnute društvene teme, te beživotna pomirenost sa nevoljama koje podnosimo. Međutim, ono što je direktno uticalo na nastanak ovog projekta jeste čuđenje da nas više ne pokreće ona osnovna ljudska težnja da se razume i da se dela, da stremimo ka kvalitetnijem životu i prave-

dnijem društvu što, kako Hulio Kortasar kaže, „nosimo u boji očiju, u svakoj ljubavi, u svemu što nas u dnu bića muči, oslobađa i obmanjuje".

Čini se da smo razapeti između osećanja izgubljenosti i nejasne želje za pobunom, ali u najdubljem kutku naše svesti neka nada nas, ipak, muči, i ovaj projekat je, upravo, nastojao da skrene pažnju na društvene teme, koje dišu oko centralnih pitanja socijalne pravde, utopije i društvene imaginacije, jer život bez utopije i nade u mogućnost učešća u kreiranju sopstvenog života i budućnosti naposletku postaje nepodnošljiv, barem za najveći broj ljudi.

Aktuelni procesi čini se da omogućavaju usvojenom društvenom sistemu da istrajava u svojim nepravdama, zbog nametnute atmosfere bezalternativnosti neoliberalnog kapitalizma. Naravno, ljudska zbilja daleko je od savršene, ali, ipak, postoje različiti stupnjevi rđavosti. Ono što je ovaj projekat želeo da istakne jeste da je danas i utopija razorena, ona koja predstavlja humanu dimenziju svake civilizacije i kulture i koja je preduslov preporoda ustanova i ljudi. Jer, ljudi su gladni koliko hleba, toliko i ideala.

U ovoj praznini u koju smo saterani, verujemo da je naš zadatak da podsetimo na vanvremenske i neiscprne težnje usmerene ka pravednijem društvenom sistemu, te smo kao organizatorke projekta, imajući to na umu, predložile obradu niza tema, koje prožimaju pitanja pravednijeg društva, poput solidarnosti, provincijalnog i kolonijalnog poigravanja sa zemljama Zapadnog Balkana, istorijske revizije koja se odnosi na oblast antifašističke borbe u Drugom svetskom ratu, obrazovanja kao osnove društvenog preporoda, mogućnosti građana Srbije da učestvuju u izgradnji sopstvene budućnosti, te obrazaca društvene nejednakosti.

Danas parališuća dezorijentisanost na planetarnom nivou omogućava istrajavanje nepravdi, pristajanje na nametnute okove i izopačene vrednosti, i sistematski razara vitalnost društvenih i individualnih pokretačkih vrednosti, među kojima i utopiju, kao izvor preporoda ljudi i društvenih institucija. Tako je projekat i nastao na osnovu sagledavanja dominantnih društvenih procesa koji osporavaju i negiraju bilo kakvu akciju usmerenu prema pravednom društvu kao ekonomski i društveno nelegitimnu, devijantnu i kao pretnju za još uvek krhke demokratije u zemljama tzv. tranzicije. Jer, i pored vladajuće duhovne i idejne krize, ideja o pravednom društvu ne sme nestati.

Umetnost predstavlja i savest čovečanstva, odnosno poseduje korektivnu i isceljujuću ulogu, te u onemoćalom svetu, bez strasti i ubeđenja,

lišenog vitalnosti i kritičkog promišljanja prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, potrebna su nam dela koja nas još uvek mogu opomenuti, ushititi i pokrenuti.

Zato je projekat realizovan u vidu produkcije i prezentacije strip ostvarenja više autora u vikend izdanjima dnevnog lista „Danas", putem sukcesivno građene izložbene postavke, te organizovanjem tribina u galeriji Muzeja primenjenih umetnosti, saobraznih dinamici objavljivanja stripova.

Naime, namera projekta bila je i da se strip izmesti iz dosadašnje komforne zone manifestacija i izložbi zasnovanih isključivo na samom mediju i da se pozicionira u središte dominantnih društvenih problema, kao demonstracija potencijala stripa kao savremenog vizuelnog medija, koji nesporno pripada glavnom toku savremene likovne kulture. Jer, strip stvaralaštvo u Srbiji predstavlja posebnu vrednost scene vizuelnih umetnosti Srbije, koje odlikuje respektabilna tradicija i kvalitet ostvarenja. Tako su navedenim temama pristupili renomirani strip autori: Zoran Janjetov, Željko Pahek, Aleksandar Zograf, Ivica Stevanović, Lazar Bodroža i Boris Stanić, koji pripadaju različitim generacijama, različitih umetničkih senzibiliteta i strategija delovanja. Ivica Stevanović, čiji je rad „Borci za solidarnost" otvorio projekat, ubedljivim crtačkim umećem ukazao je na neophodnost osvešćivanja omamljenog društva; Zoran Janjetov u stripu „Zapadni Bajkan" ironijom i humorom odgovorio je na vladajuće stereotipe koji se odnose na Zapadni Balkan; Lazar Bodroža je temu posvećenu istorijskom revizionizmu koji se odnosi na antifašističku borbu posvetio Mariji Bursać, kombinujući pesmu Branka Ćopića „Marija na Prkosima" i niz vizuelnih citata levičarskih pokreta i simbola; Saša Rakezić, alias Aleksandar Zograf u stripu „Rosa, Rosae..." pričom o Mileti Jakšiću ukazao je na pogubnost okamenjenog sistema školstva po inventivnost i kreativnost pojedinca; Boris Stanić u stripu „Bio je" intimnom pripovesti opisao je sudbinu ljudi bez socijalne zaštite u Srbiji, a Željko Pahek vrhunskim klasičnim pristupom, u formi naučno fantastične groteske u stripu „Gospodari praznine" predstavio je vladajuće radne odnose kroz prizmu savremenih robovlasničkih odnosa. Rezultat projekta čini šest snažnih strip ostvarenja, koji prikazuju bogatstvo različitih autorskih estetika, likovnih i narativnih pristupa, što pruža uvid i u kvalitet aktuelne strip scene u Srbiji.

Imajući to na umu, u saradnji sa Zoranom Nikolićem i Miroljubom Stankovićem, arhitektonsko-dizajnerskim timom iz KontraStudija iz Niša, sukcesivno je bila koncipirana i realizovana i izložbena postavka, u nameri da se naglase višestruki kvaliteti stripa kao savremenog vizuelnog umetničkog medija, putem osobene postavke

izložbe koja se gradi i upotpunjuje, a koja je pratila građenje, širenje i usložnjavanje sve jačih glasova povodom postavljenih problema.

Zlatko Paković, pozorišni reditelj i kritičar, pisac i kolumnista dnevnog lista „Danas", moderirao je šest tribina u izložbenom prostoru projekta, koje su uz širi krug učesnika, iz više različitih društvenih oblasti i sa različitih pozicija, pristupale navedenim temama, nakon objavljivanja stripova u dnevnom listu „Danas". Zato posebnu zahvalnost upućujemo učesnicima ovih tribina, koji su svojim profesionalnim i etičkim integritetom, znanjem, iskustvom i voljom da učestvuju u ovim razgovorima, doprineli boljem razumevanju sveta i okolnosti u kome živimo, što omogućava pouzdanije sagledavanje konteksta i prirode navedenih problema, odnosno pružanje mogućih odgovora na vladajuću krizu. Zahvaljujemo se prof. dr Draganu Popadiću, socijalnom psihologu i profesoru Filozofskog fakulteta u Beogradu, Slavimiru Stojanoviću, grafičkom dizajneru i vizuelnom umetniku, mr Katarini Mitrović, istoričarki umetnosti, Zoranu Đukanoviću, esejisti i kritičaru, Srđanu Miloševiću, istoričaru, Milivoju Bešlinu, istoričaru, Milanu Radanoviću, samostalnom istraživaču, Gordani Knežević Orlić, direktorki izdavačke kuće Klett, Vitomiru Jovanoviću, istraživaču Centra za obrazovne politike, Mirjani Tripković, psihologu Viktimološkog društva, Milenku Srećkoviću iz Pokreta za slobodu, Filipu Balunoviću, politikologu i Vladimiru Simoviću iz Centra za politike emancipacije.

Poput zaključka jedne od održanih tribina, ovi razgovori imali su za cilj da prepoznamo strukture sistema u kome živimo i radimo, položaj žrtve sa kojom se većina nas može poistovetiti, te kao mogući odgovor na ovaj izazov neophodnost prelaska iz pozicije žrtve u poziciju aktiviste, što kao osnovni preduslov podrazumeva početno sagledavanje sopstvene pozicije žrtve. A to razumevanje bio je i cilj održanih tribina i razgovora. Jer, bolji svet jeste mogući.

Zahvaljujemo se Fondaciji za otvoreno društvo i Ministarstvu kulture i informisanje Republike Srbije za podršku u realizaciji ovog projekta i izdavanju publikacije.

MMMMMMMMM

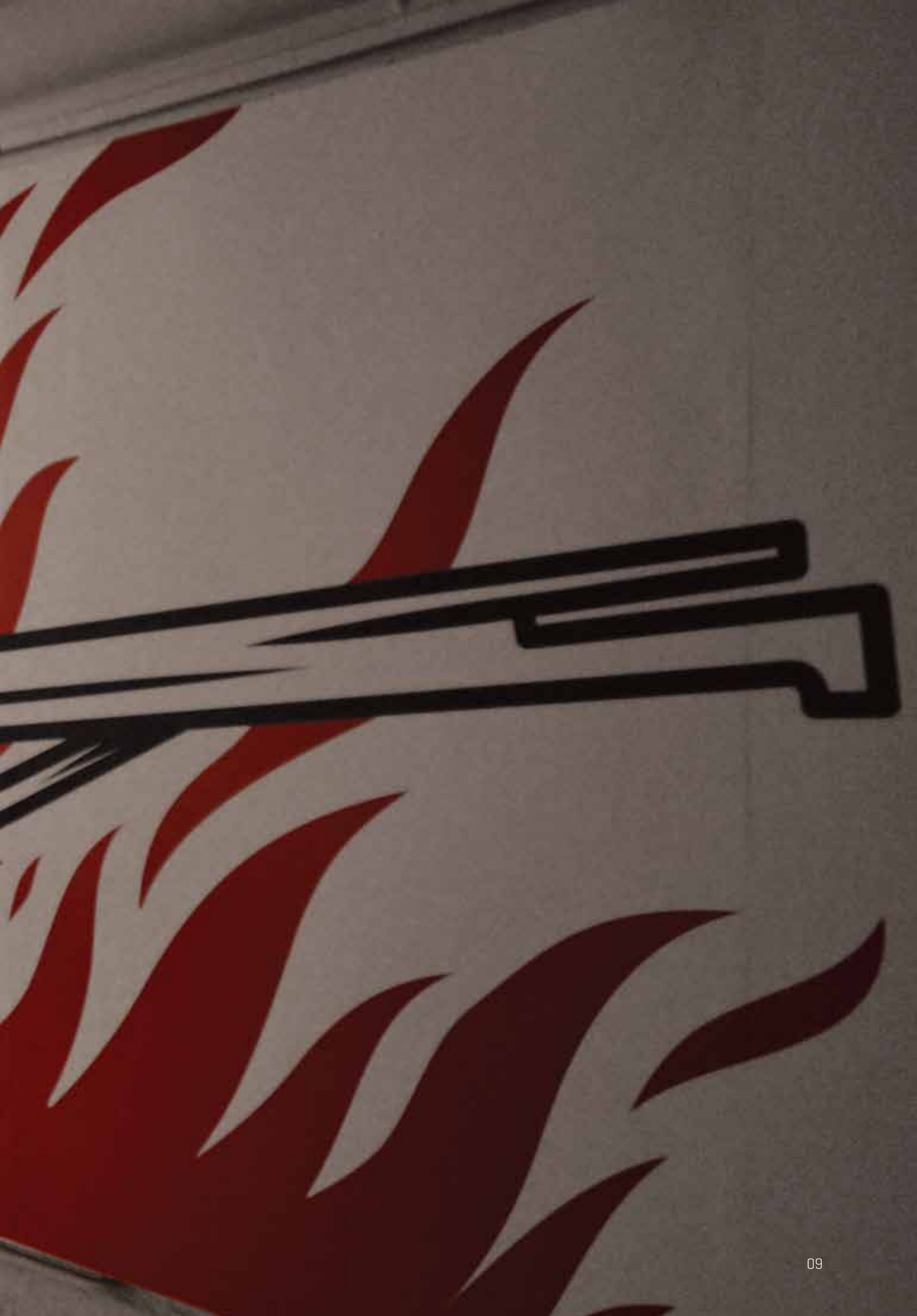

Ivica Stevanović // KRIZA SOLIDARNOSTI
14/15. septembar // vikend izdanje dnevnog lista „**Danas**"
četvrtak // **19. septembar** // tribina // **MPU**

Zoran Janjetov // ŠTA SE KRIJE IZA IMENA ZAPADNI BALKAN?
28/29. septembar // vikend izdanje dnevnog lista „**Danas**"
četvrtak // **3. oktobar** // tribina // **MPU**

Lazar Bodroža // REVIZIONIZAM KOJI SE ODNOSI NA ANTIFAŠISTIČKU BORBU
12/13. oktobar // vikend izdanje dnevnog lista „**Danas**"
četvrtak // **17. oktobar** // tribina // **MPU**

Aleksandar Zograf // OBRAZOVANJE - OSNOVA DRUŠTVENOG OPORAVKA
26/27. oktobar // vikend izdanje dnevnog lista „**Danas**"
četvrtak // **31. oktobar** // tribina // **MPU**

Boris Stanić // UČEŠĆE GRAĐANA SRBIJE U OBLIKOVANJU SOPSTVENE BUDUĆNOSTI
9/10. novembar // vikend izdanje dnevnog lista „**Danas**"
petak // **22. novembar** // tribina // **MPU**

Željko Pahek // OBRASCI DRUŠTVENE NEJEDNAKOSTI
23/24. novembar // vikend izdanje dnevnog lista „**Danas**"
petak // **29. novembar** // tribina // **MPU**

anonymous said: strip projekat

DOBRANI UTOPIJE

Kriza solidarnosti

BORCI ZA SOLIDARNOST

Ivica Stevanović

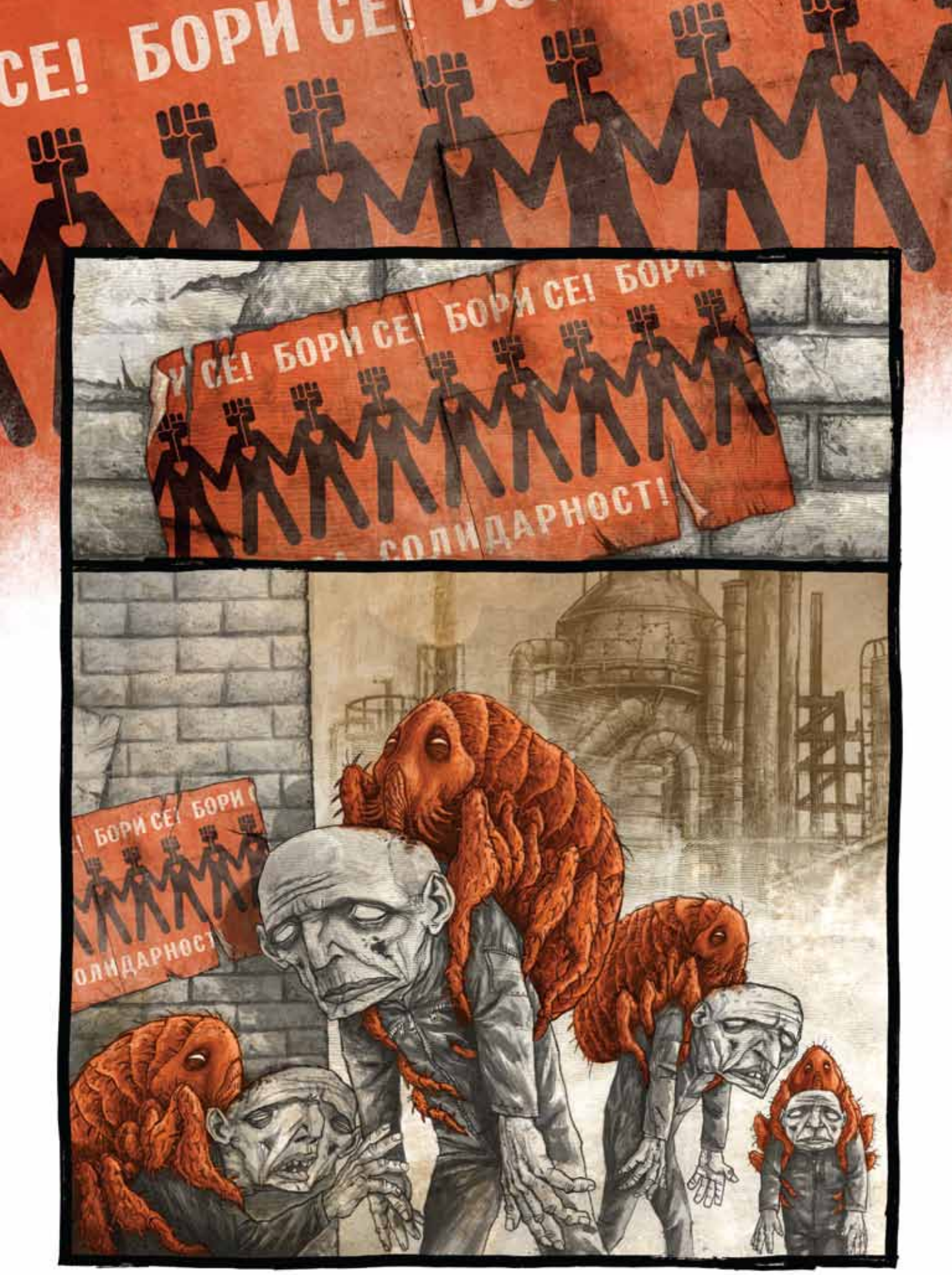
БОРИ СЕ!
БОРИ СЕ! БОРИ СЕ! БОРИ
СОЛИДАРНОСТ!

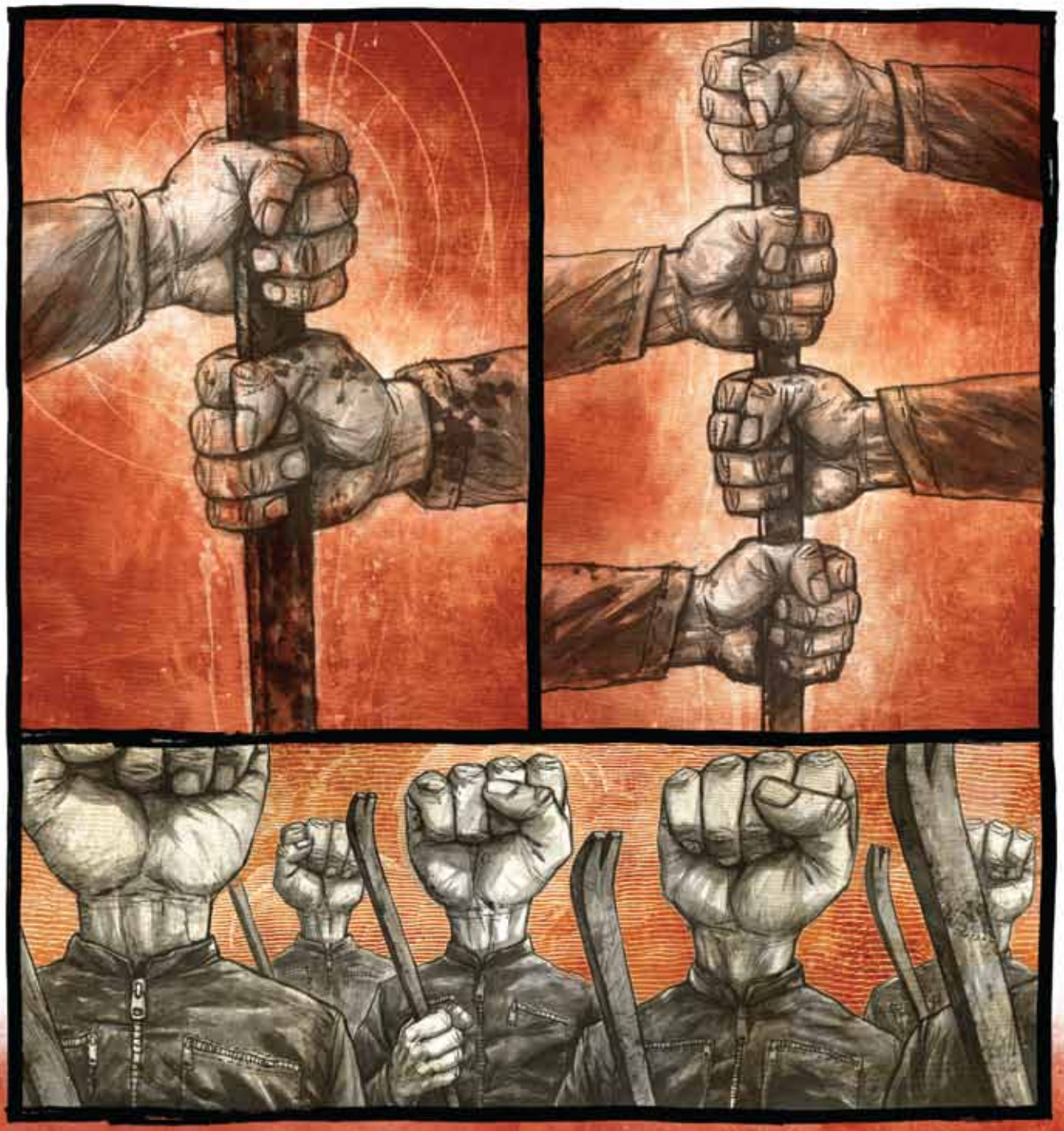

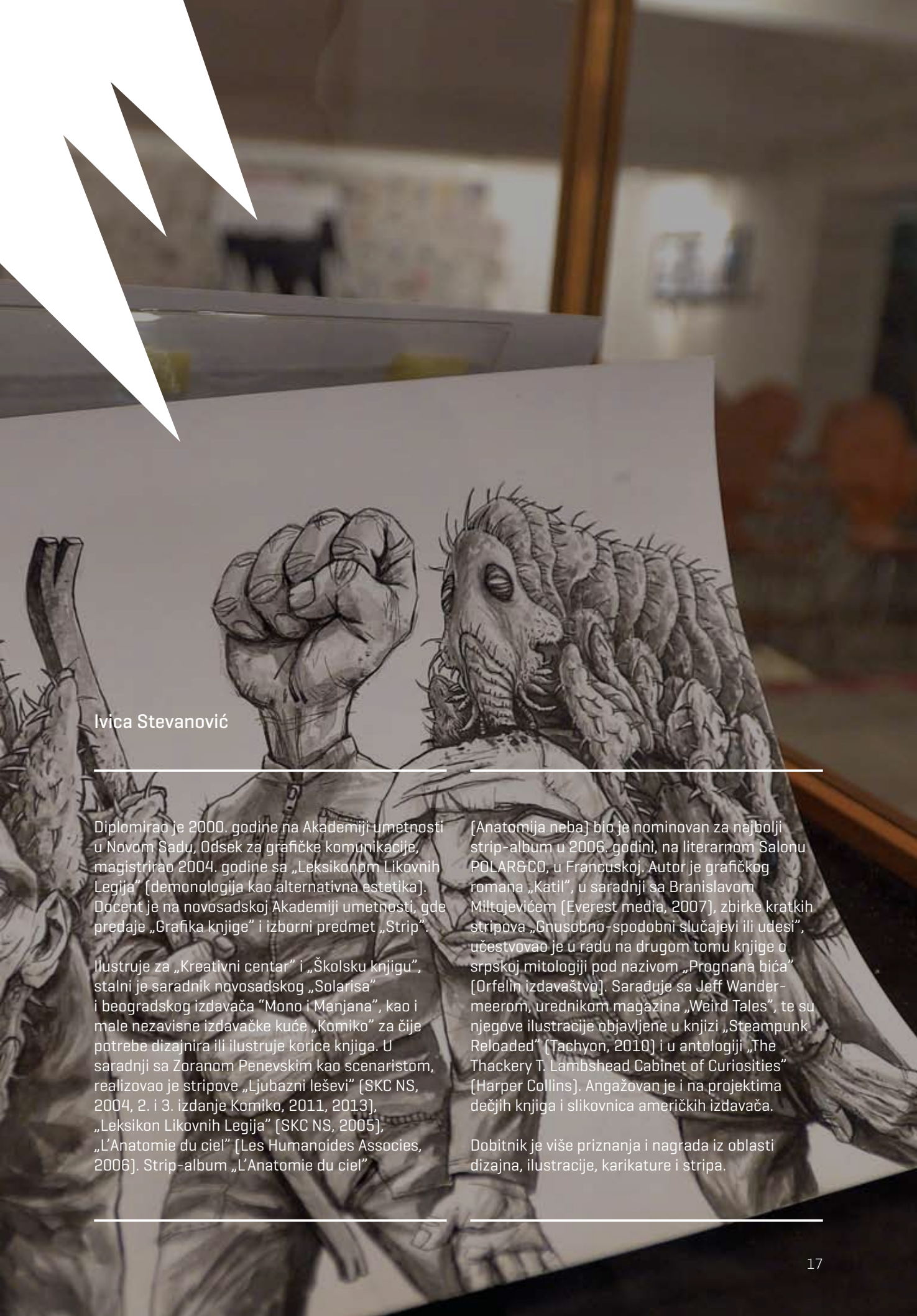

Ivica Stevanović

Diplomirao je 2000. godine na Akademiji umetnosti u Novom Sadu, Odsek za grafičke komunikacije, magistrirao 2004. godine sa „Leksikonom Likovnih Legija" (demonologija kao alternativna estetika). Docent je na novosadskoj Akademiji umetnosti, gde predaje „Grafika knjige" i izborni predmet „Strip".

Ilustruje za „Kreativni centar" i „Školsku knjigu", stalni je saradnik novosadskog „Solarisa" i beogradskog izdavača "Mono i Manjana", kao i male nezavisne izdavačke kuće „Komiko" za čije potrebe dizajnira ili ilustruje korice knjiga. U saradnji sa Zoranom Penevskim kao scenaristom, realizovao je stripove „Ljubazni leševi" (SKC NS, 2004, 2. i 3. izdanje Komiko, 2011, 2013), „Leksikon Likovnih Legija" (SKC NS, 2005), „L'Anatomie du ciel" (Les Humanoides Associes, 2006). Strip-album „L'Anatomie du ciel" (Anatomija neba) bio je nominovan za najbolji strip-album u 2006. godini, na literarnom Salonu POLAR&CO, u Francuskoj. Autor je grafičkog romana „Katil", u saradnji sa Branislavom Miltojevićem (Everest media, 2007), zbirke kratkih stripova „Gnusobno-spodobni slučajevi ili udesi", učestvovao je u radu na drugom tomu knjige o srpskoj mitologiji pod nazivom „Prognana bića" (Orfelin izdavaštvo). Sarađuje sa Jeff Wandermeerom, urednikom magazina „Weird Tales", te su njegove ilustracije objavljene u knjizi „Steampunk Reloaded" (Tachyon, 2010) i u antologiji „The Thackery T. Lambshead Cabinet of Curiosities" (Harper Collins). Angažovan je i na projektima dečjih knjiga i slikovnica američkih izdavača.

Dobitnik je više priznanja i nagrada iz oblasti dizajna, ilustracije, karikature i stripa.

anonymous said: strip projekat

DOBRANI DŽOBIJE

Šta se krije iza imena Zapadni Balkan?

ZAPADNI BAJKAN

Zoran Janjetov

mmm...
ZAPADNI BAJKAN JE POSEBNO MESTO. ODLIKUJE SE OBILJEM OSOBINA! (ODBIJ OD OSTOJE! OHO, ORIGINALNA OMEGA!) U NJEMU ŽIVE ŽITELJI! JEDNOG VIDIMO OVDE LEVO.
ON UŽIVA.
PRILIKOM UŽIVANJA PROIZVODI OVAKAV ZVUK:
MMMMMMMM.
TO RADE SVI. MMMM-KOLEKTORI DANONOĆNO AKUMULIRAJU MMMMMM.
WHOOOSH! SUCK! SUCK! SUCK!
GODINAMA, UZ POMOĆ MOĆNE TEHNOLOGIJE I BRZIH MOZGOVA, SVET POKUŠAVA DA SMISLI ZA ŠTA DA UPOTREBI AKUMULIRANE KOLIČINE MMMM.
EJANUEV 1

VEĆINA ŽITELJA ZAPADNOG BAJKANA BAVI SE AKROBATIKOM, ILI KOREOGRAFIJOM AKROBATIKE...
AL SAM MOĆAN!
BRAVO! ČISTA DESETKA!
SAD MI DAJ TROSTRUKI KLENTREKZ, ALI UNAZAD.
JES! TAKO! TAKO!
ZJUU!
IMA I UMETNIKA. NJIH NIKO NE SLUŠA. NE ZATO ŠTO ŽITELJE NE ZANIMA UMETNOST, NEGO ZATO ŠTO UMETNICI NISU DOVOLJNO DOBRI. UMETNICI.
GRUDA. MISAO. VETAR. PADINA. RUŽNA LUBENICA.
NIGDE NIKOG.
"ŽITELJI PRONALAZE KAMENO ZDANJE." PO MOTIVIMA IZGUBLJENE SLIKE. (IZ DUHOVNIH RIZNICA "USTANOVE")
HRAM VELIKOG BIĆA. MESTO NA KOJE SE IDE PO MISLI I OSEĆAJE. BLAGO ŽITELJIMA! NI TO NE MORAJU SAMI DA RADE!
2

U SVAKOJ KUĆI POSTOJI UREĐAJ KOJI IM OMOGUĆUJE DA MISLI I OSEĆAJE PREUZIMAJU NA DALJINU. UREĐAJ SE ZOVE MED+UM.
VODA
DOVOLJNO JE ZINUTI. MED+UM AUTOMATSKI IZRUČUJE SVOJE SADRŽAJE SPAKOVANE U LAKO SVARLJIVU BUJICU GOVANA.
GLUG BLJOK SLIUP.
MMMMM!
JAKO JE OD PANTIVEKA. PANTIVEK JE BIO LEGENDARNI VRAČ KOJI JE USTANOVIO SPIRITUALNE TEMELJE OVIH KRAJEVA.
U NJEGOVO VREME BILO JE MNOGO VRAČEVA, ALI JE PANTIVEK BIO NAJUBEDLJIVIJI OD SVIH. NJEGOVI OPIJATI BILI SU NERAFINIRANI! NJEGOVE REČI BILE SU GLUPE! NJEGOV USPEH BIO JE MUNJEVIT! PODELIO JE ŽITELJE NA GRUPE KOJE SU SE MEĐUSOBNO MRZELE, A NI PO ČEMU SE NISU RAZLIKOVALE!
BLJAAABEUARK! ODVRATNOG LI LIKA U MOM OGLEDALU!
ŽITELJI VOLE DA STENJU. I TOM PRILIKOM PROIZVODE ZVUK.
NJJNJ NJNJHb.
OVAJ ZVUK SE NE AKUMULIRA POMOĆU VELIKIH KOLEKTORA.
ZJANJETOV 3

RAZNI OSVAJAČI OSVAJALI SU ZAPADNI BAJKAN, DELILI GA NA KOMADIĆE, SPAJALI I RAZDVAJALI TERITORIJE, DAVALI MU RAZLIČITA IMENA, UPINJALI SE SVIM SILAMA DA GA PRETVORE U PRISTOJNO MESTO ZA ŽIVOT... IAKO UGLAVNOM NISU NAILAZILI NA OTPOR ŽITELJA, NIŠTA IM NIJE POLAZILO ZA RUKOM.
NEMOJTE NIŠTA NI SPALITI. IDEMO NEGDE NA CUGU. OVI MI IDU NA ŽIVCE.
HM-P3.
SVE JE UVEK OSTAJALO ISTO.
NAPOKON SU OTIŠLI. DAJ GOVANA.
Mmm.
ČEKAJ. STANI MALO. TA TVOJA PRIČA O ZAPADNOM BAJKANU NIJE BAŠ ZANIMLJIVA. ZVUČI KAO PRIČA O BILO KOJEM MESTU NA SVETU.
NORMALNO.
SVA MESTA SU ISTA, JER SU SVI LJUDI ISTI.
ZAPADNI BAJKAN, BY ANY OTHER NAME...
ZJADETOV 13
LUDO MESTO. NEMA LUĐEG. ZEMLJA ZALAZEĆEG SUNCA...

Zoran Janjetov

Zoran Janjetov predstavlja kultnu figuru domaćeg stripa. Rođen je u Subotici 1961. godine. Završio je studije slikarstva na Akademiji umetnosti u Novom Sadu. Već od 1978. godine počinje da objavljuje stripove, crnohumorne priče mebijusovskog duha u jugoslovenskim magazinima, poput „Glasa omladine", „Studenta", „Vidika", „Mladosti", „YU stripa" i „Cepelina". Autor je čuvenog stripa „Bernard Panasonik", koji serijalno objavljuje od 1981. do 1986. godine u „YU stripu". Publika ga se seća i po komičnoj menažeriji iz „Beležnica profesora Ćumislava", koje je Zoran Janjetov objavljivao u „Malom Nevenu" i „Cepelinu". Od 1986. godine nasleđuje Mebijusa kao crtač stripova o Džoni Difulu, realizujući u saradnji sa Alehandrom Žodorovskim serijal „Mladost Džoni Difula" u 6 albuma. Nakon toga nastavlja saradnju sa ovim proslavljenim scenaristom i na 8 albuma u okviru strip ciklusa „Tehnoočevi", potom na stripu „Kasta Metabarona" i na albumima iz strip serijala „Ogregod". Živi i radi u Novom Sadu. Njegovi stripovi se objavljuju širom sveta.

anonymous said: strip projekat

DOBRANI UTOPIJE

Revizionizam koji se odnosi na antifašističku borbu

MARIJA NA PRKOSIMA

Lazar Bodroža

MARIJA NA PRKOSIMA

MARIJA BURSAĆ JE RODENA 2. AVGUSTA 1920. GODINE U SELU KAMENICI, KOD DRVARA. BILA JE NAJSTARIJE OD PETORO DECE NIKOLE I JOKE BURSAĆ.

DETINJSTVO JE PROVELA U RODNOM SELU. ZBOG LOŠIH MATERIJALNIH USLOVA ŽIVOTA I TADAŠNJIH OBIČAJA MARIJA SE KAO ŽENSKO DETE NIJE ŠKOLOVALA. MARIJA JE OBAVLJALA POLJSKE POSLOVE I POMAGALA U KUĆI.

GODINE 1938. U SELU SE PRVI PUT OTVARA OSNOVNA ŠKOLA U KOJU DOLAZI VLADIMIR STOJNIĆ, PROFESOR I KOMUNISTIČKI ILEGALAC.

USRED ZALAGANJA PROFESORA STOJNIĆA SELO DOŽIVLJAVA KULTURNU I OBRAZOVNU RENESANSU. ŽENE SE OPISMENJAVAJU, OTVARA SE ČITAONICA, SPORTSKI KLUBOVI...

... ALI USKORO POČINJE RAT.

PO KAPITULACIJI KRALJEVINE JUGOSLAVIJE NAROD KAMENICE I OKOLNIH MESTA POČINJE DA SE ORGANIZUJE, KAKO BI PRUŽIO OTPOR NE SAMO STRANIM OKUPATORIMA, VEĆ I USTAŠAMA I ČETNICIMA...

MARIJA SE U POČETKU ISTAKLA KAO POZADINSKI AKTIVISTA. KUĆA NJENOG OCA BILA JE SIGURNO UTOČIŠTE ZA BORCE, I GLAVNI PUNKT ZA PRIKUPLJANJE PRILOGA ZA PARTIZANE.

U FEBRUARU 1943. PRIKLJUČUJE SE DESETOJ KRAJIŠKOJ BRIGADI KAO BOLNIČARKA... ALI NE ZADUGO...

NA SVOJ ZAHTEV MARIJA POSTAJE BORAC, POŽRTVOVANA I LUDO HRABRA BRZO SE ISTAKLA U BORBAMA I DIVERZIJAMA.

POLOVINOM SEPTEMBRA 1943. MARIJA ZAJEDNO SA SVOJOM BRIGADOM KREĆE U ODLUČUJUĆU BITKU KOD PLANINE PRKOSI, UPORIŠTE KOJU SU BRANILI UDRUŽENI NEMCI I USTAŠE.

MARIJIN BATALJON BIO JE U CENTRALNOM DELU NAPADA, U NAJVEĆEM VRTLOGU BORBE. U JEDNOM OD NAPADA MARIJA JE ZAROBILA ČETIRI NEMAČKA PODOFICIRA!

U TREĆEM JURIŠU, BOMBAMA JE UNIŠTILA TRI NEPRIJATELJSKA BUNKERA. TADA JE U NJENOJ BLIZINI EKSPLODIRALA GRANATA I RAZNELA JOJ STOPALO DESNE NOGE.

A KAD JE NA TREĆI BUNKER NASTUPILA,
SMRT JE ŠINULA IZ TAMNA GNIJEZDA
I SOKOLICI POLOMILA KRILA –
NAD KAMENICOM SE OTKINULA ZVIJEZDA.

POSLJEDNJE SVITANJE GLEDAJU JOJ OČI
I ZADNJA PJESMA IZ SRCA SE TOČI:
ZAPJEVA O SVOME PRVOM ILINJDANU,
KADA JE SVETO BREME PONIJELA,
POKLONILA MU MLADOST – K'O DRAGANU;

KAKO JE U ZORE OŠTRE I SMRZNUTE,
NOVOROĐENČE DRAGO, DOMOVINU;
STEZALA NA GRUDI NETAKNUTE
I ČESTO JOJ PJEVALA PARTIZANKU,
ČELIČNU I ROSNU USPAVANKU.

POSLE BITKE, DO BOLNICE DRVARSKOG VOJNOG PODRUČJA, UDALJENOM OKO 40 KILOMETARA, RANJENU MARIJU SU NOSILI DVA I PO DANA.

ČITAVIM PUTEM PEVALA JE PESMU „OMLADINKA MARA" BRANKA ĆOPIĆA. UMRLA JE 23. SEPTEMBRA 1943. GODINE OD POSLEDICA RANJAVANJA.

15. OKTOBRA 1943. GODINE MARIJA BURSAĆ JE PROGLAŠENA ZA PRVU ŽENU – NARODNOG HEROJA.

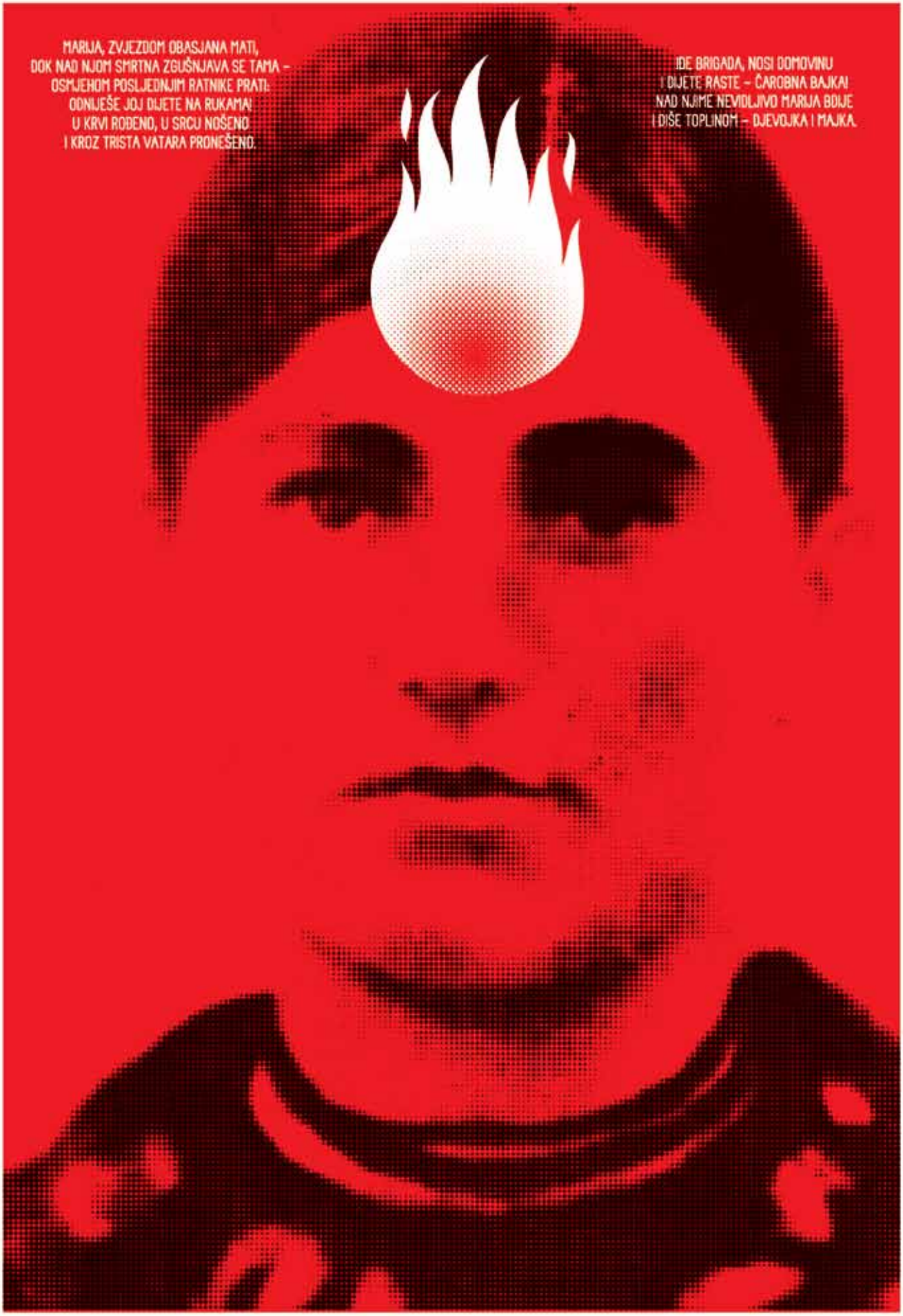
MARIJA, ZVJEZDOM OBASJANA MATI,
DOK NAD NJOM SMRTNA ZGUŠNJAVA SE TAMA –
OSMJEHOM POSLJEDNJIM RATNIKE PRATI:
ODNIJEŠE JOJ DIJETE NA RUKAMA!
U KRVI RODENO, U SRCU NOŠENO
I KROZ TRISTA VATARA PRONEŠENO.
IDE BRIGADA, NOSI DOMOVINU
I DIJETE RASTE – ČAROBNA BAJKA!
NAD NJIME NEVIDLJIVO MARIJA BDIJE
I DIŠE TOPLINOM – DJEVOJKA I MAJKA.

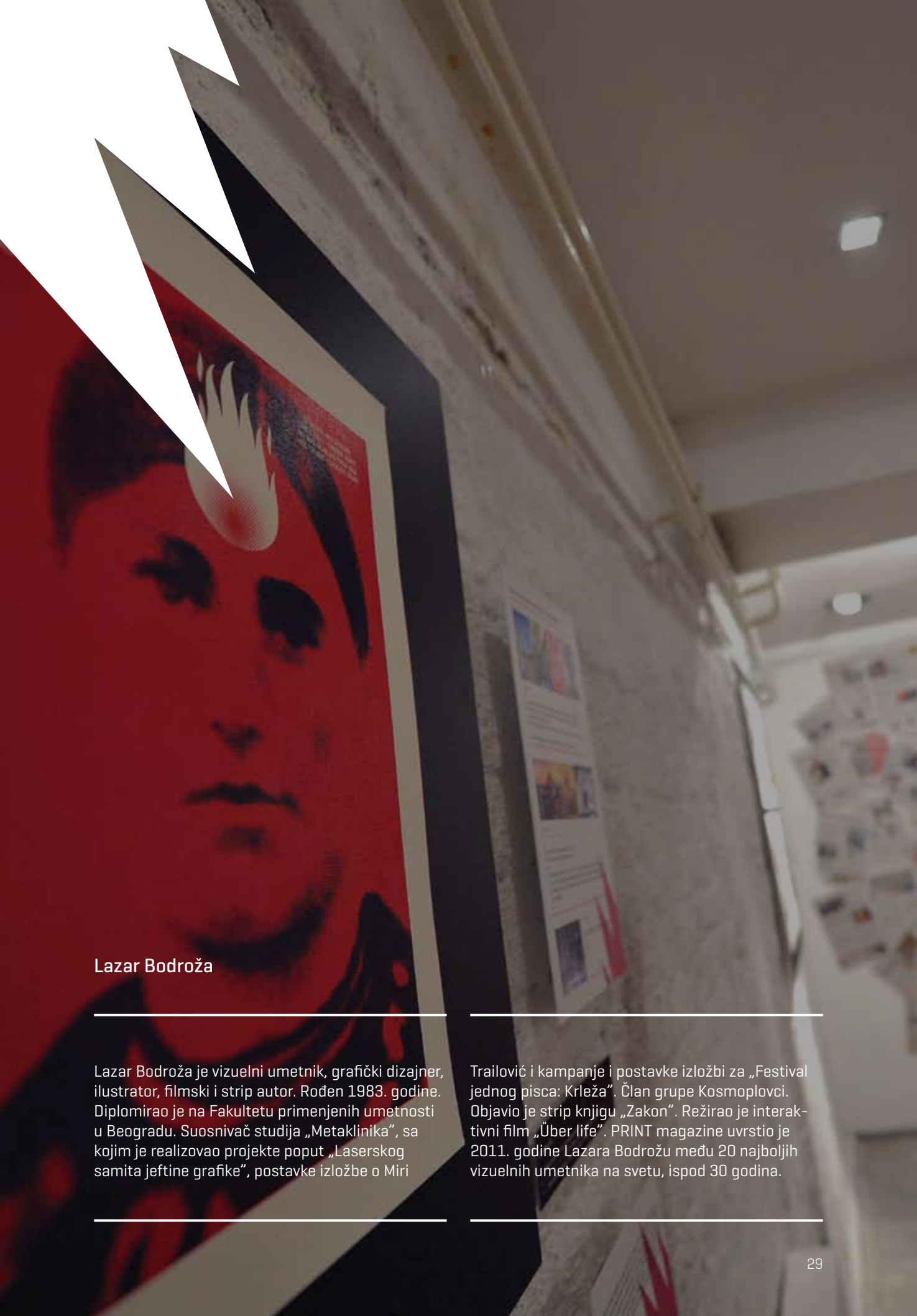

Lazar Bodroža

Lazar Bodroža je vizuelni umetnik, grafički dizajner, ilustrator, filmski i strip autor. Rođen 1983. godine. Diplomirao je na Fakultetu primenjenih umetnosti u Beogradu. Suosnivač studija „Metaklinika", sa kojim je realizovao projekte poput „Laserskog samita jeftine grafike", postavke izložbe o Miri Trailović i kampanje i postavke izložbi za „Festival jednog pisca: Krleža". Član grupe Kosmoplovci. Objavio je strip knjigu „Zakon". Režirao je interaktivni film „Über life". PRINT magazine uvrstio je 2011. godine Lazara Bodrožu među 20 najboljih vizuelnih umetnika na svetu, ispod 30 godina.

anonymous said: strip projekat

DOBRODOŠLI U DISTOPIJU

Obrazovanje - osnova društvenog oporavka

ROSA, ROSAE...

Aleksandar Zograf

ROSA, ROSAE...

ALEKSANDAR ZOGRAF.

"NARAVNO, OTAC JE ZNAO DA ZA DEČAKA TO NIJE BILA PROSTA STVAR: OSTAVITI KUĆU, SELO, DRUGOVE, IGRE, GOLUBOVE, I SVE ŠTO JE SAČINJAVALO CEO NJEGOV SVET, I OTIĆI U NE ZNAM KAKVU VAROŠ, U NEKAKVU GIMNAZIJU – U ŠKOLU, KOJU JE MRZIO".
"POKUŠAO JE OTAC DA U DEČAKU PROBUDI AMBICIJU, GOVOREĆI O LAKOM, GOSPODSTVENOM ŽIVOTU POSLE SVRŠENOG ŠKOLOVANJA. ALI, DUŠKO OSTA RAVNODUŠAN. AKO BI BAŠ MORAO NEŠTO DA BUDE, ONDA PEKAR, A ZA TO NIJE POTREBNA GIMNAZIJA. U STVARI, NAJBOLJE JE – NIŠTA NE BITI, NI PEKAR, NE NI ČOVEK, NEGO – PTICA"!
"NIKOM NA SVETU NE BI ON TU SVOJU ŽELJU POVERIO, A OCU NAJMANJE. ZNAO JE DA BI GA ISMEJALI I POMISLILI DA JE LUD. ČAK MU SE ČINILO DA JE ON I BIO PTICA KOJA JE IZGUBILA KRILA I PALA MEĐU LJUDE – TOLIKO GA MALO ZANIMAHU LJUDSKE STVARI, I NJIHOVE RADOSTI I ŽALOSTI, NJIHOVA GRAMZIVOST ZA BOGATSTVOM".

"U NJEMU SE RASPLAMSALA ČEŽNJA DA POSTANE PTICA, SVEJEDNO KOJA: GOLUB, RODA, VRANA, PA I VRABAC. "JOŠ TRIPUT DA SPAVAM PA ĆU POSTATI PTICA", ŠAPUTAO BI PRE NEGO ZASPI. SVAKO JUTRO ČINILO MU SE DA JE BLIZU ČAS METAMORFOZE".

"OTAC IH OSTAVI DA SE MALO ISPLAČU, PA ONDA KAO POSLEDNJU UTEHU SPOMENU DUŠKU DA ĆE U GRADU PORED DRUGIH ZANIMLJIVIH STVARI, VIDETI MAJMUNA, MNOGO MAJMUNA".

"DOĐE VEĆ I VREME ZA POLAZAK. DUŠKO UDARI U PLAČ. SAD VEĆ ZNA DA ŠALE NEMA, IĆI SE MORA. MATERA SE I SAMA ZAPLAČA".

"DUŠKO PREKIDE PLAČ. VIDETI ŽIVOG MAJMUNA – MOŽDA I VREDI? ON JE MAJMUNA VIDEO SAMO NASLIKANOG U JEDNOM STAROM NEMAČKOM PRIRODOPISU"...

"KAD JE STIGAO U GRAD, BIO JE SMEŠTEN KOD JEDNE OTMENE GOSPOĐE, I NJENOG SINA PERICE. "JEL' ISTINA"–PITA GA DUŠKO–"DA OVDE IMA MAJMUNE"? "MORE KAKVI MAJMUNI, BAŠ SI PRAVI SELJANIN"! DUŠKO SHVATI DA JE PREVAREN, I SVE MU JE TEŽE".

"A DUŠKO LEGNE I ZAMIŠLJA DA JE GAVRAN. DIGAO KRILA, A DOLE–VIDI MAJMUNE, SVUDA: PO SOKACIMA, NA KROVOVIMA, GIMNAZIJI, SABORNOJ CRKVI, SVUDA MAJMUNI, VELIKI I MALI, UZDIŽU SE, ZOVU GA NATRAG. ON IM DOVIKUJE: "DOCKAN, GOSPODO, ODOH JA KUĆI"!

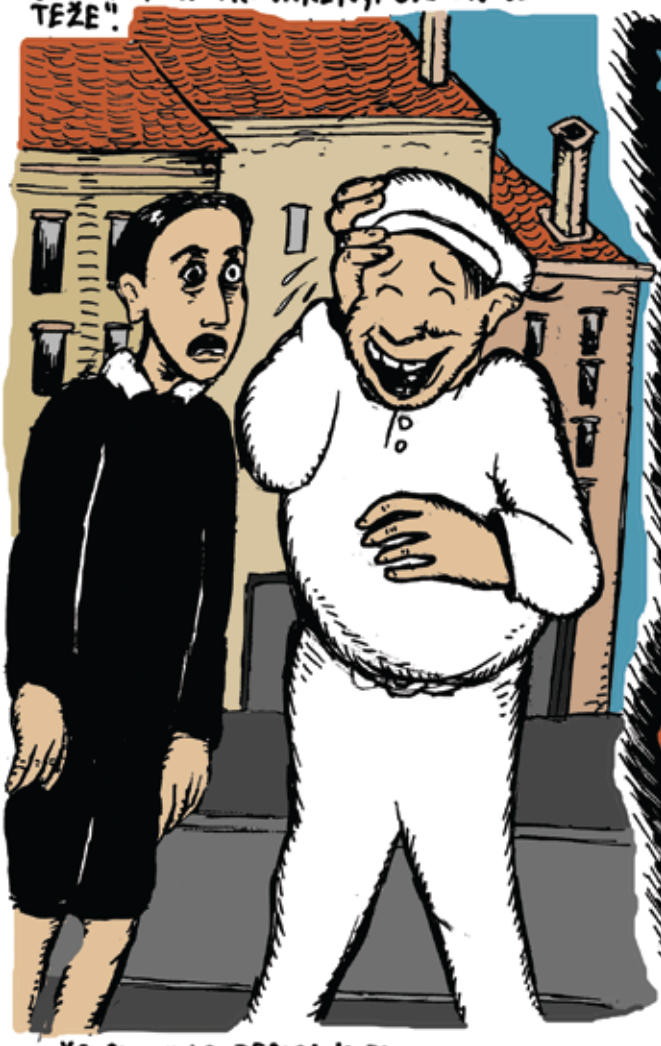

"BEŠE SVANULO. PERICA, KOJI NIJE IMAO GLAVU ISPUNJENU PTICAMA, NEGO JE ZNAO ŠTA HOĆE, BIO JE BUDUĆI ODLIKAŠ, OD KOGA ĆE SVI PREPISIVATI LEKCIJE LATINSKOG. VEĆ JE BUDAN I BUBA. DUŠKO UZDAHNU, SKOČI IZ KREVETA, I POČE DA DEKLAMUJE LATINSKU DEKLINACIJU: ROSA, ROSAE... ROSARUM... JER AKO LEKCIJU NE BUDE ZNAO – PACKE MU NE GINU"...

Aleksandar Zograf

Saša Rakezić alias Aleksandar Zograf rođen je 1963. godine u Pančevu. U domaćoj periodici objavljuje stripove od 1986.godine, u časopisima „NON", „Ritam", „Rock", „Mladost" itd. Početkom devedesetih godina 20. veka Zograf počinje aktivnije da objavljuje u inostranstvu, naročito u Americi, u časopisima kao što su „The Comics Journal", „Zero Zero", „Weirdo", „Rare Bit Fiends", „Buzzard", „Cow", „Tantalizing Stories". Fantagraphics Books objavljuju više njegovih samostalnih naslova: „Life Under Sanctions", „Psychonaut #1", „Psychonaut #2". Od 2000. godine objavljuje i niz samostalnih izdanja, među kojima „Okean iznenađenja" (Lom, 2000), „Mesec i ognjeno srce", (SKC, 2002), „Jamming with Aleksandar Zograf" (Samizdat, 2002), „Išmail", u saradnji sa Vladimirom Arsenijevićem (Rende 2004), „Polovni svet" (Službeni glasnik, 2009) i „Osveta crvene veštice" (Studentski kulturni centar Novog Sada, 2011).

Zograf je objavio i samostalne naslove u Britaniji („Dream Watcher", „Bulletins from Serbia"), Italiji („Diario", „Psiconauta", „Lettere della Serbia", „TV Addicts", „(C'e) vite nei Balkani?", „Appunti Vol 1", „Storie", „Segnali"), Mađarskoj („Pszichonauta", „Elhasznalt vilag"), Hrvatskoj („Tušta i tma"), Nemačkoj („Psychonaut"), Francuskoj („E-Mails de Pančevo", „Bons Baisers de Serbie", „Vestiges du monde"), Austriji („TV Addicts", „Food Comics"), Grčkoj („Hairetismata apo ti Servia"), Španiji („Como fui de bombardeado por el mundo libre", „Fin de siglo", „Vida en los Balcanes?"), Portugaliji („Mundos em segunda mao") i SAD-u („Psychonaut #3", „Dreamtime/Wartime", „Regards From Serbia").

anonymous said: strip projekat

DOBRANI UTOPIJE

Učešće građana Srbije
u oblikovanju sopstvene budućnosti

BIO JE

Boris Stanić

Bio je

RADIO SAM 2012. U JEDNOM ATELJEU U PANČEVU... VODIO SAM PRIPREME ZA UPIS NA UMETNIČKE ŠKOLE I FAKULTETE.
TU JE OSIM REGULARNIH POLAZNIKA POVREMENO DOLAZIO I NEKI DEČKO, S.... MALO ZAOSTAO, SA MARGINE DRUŠTVA...
JEDAN OD ONIH ŠTO SE VUKU PO ULICAMA I KOJE CEO GRAD ZNA IZ VIĐENJA. BIO JE DUHOVIT, ZAŠMEJAVAO NAS JE, STALNO JE IZMIŠLJAO NOVE SLIKARSKE PRAVCE. TRUDIO SE DA SLIKA „PRECIONISTIČKI" PRECIZNO.
SVI SU BILI LJUBAZNI PREMA NJEMU...

Jednom je došao bolestan, bled....
Za par dana je toliko propao, da je izgledao kao da je na samrti.
Pošto nije bio sposoban da sam ode kod lekara, nekoliko polaznika škole je predložilo da ga mi odvedemo.
Ispostavilo se da nema ni ličnu kartu, ni zdravstvenu knjižicu. Tako da nisu hteli da ga prime.
odveli smo ga u hitnu pomoć gde su morali da ga pregledaju. Utvrđeno je da ima gnojnu ranu na nezgodnom mestu, nastalu usled nehigijene.... Poslali su ga na hirurgiju.
Hirurg je rekao da je infekcija vrlo ozbiljna, da preti da izazove sepsu, ali da ga ne mogu zadržati duže od 3 dana pošto nema dokumenta.

Rekao je i da će se zbog uslova u kojim S. živi, infekcija sigurno vratiti, ali da oni nisu socijalna služba.
Par dana po izlasku sa hirurgije izgledao je dobro, međutim ubrzo mu se stanje opet pogoršalo... otišli smo u Centar za socijalni rad...

ISPOSTAVILO SE DA GA IMAJU U EVIDENCIJI, ZNALI SU DA NIJE SPOSOBAN DA SE SAM STARA O SEBI... I POREO TOGA, RADNICA S KOJOM SMO RAZGOVARALI JE BILA POTPUNO NEZAINTERESOVANA ... NIJE OZBILJNO SHVATILA S...OVO STANJE, JEDVA SMO JE UBEDILI DA SE ZAUZME ZA NJEGA.
REKLA JE DA ONI JEDNOSTAVNO NE SARAĐUJU SA BOLNICOM, DA NE MOŽE TEK TAKO DA GA SMESTI NA HIRURGIJU, I DA, KAD SMO SE VEĆ ZAUZELI ZA NJEGA, MOŽEMO MI DA MU POMOGNEMO I OKO DOKUMENATA, NAKON ČEGA ĆE ONA DA PREUZME ODGOVORNOST.
IZVADILI SMO MU LIČNU KARTU I ZDRAVSTVENU KNJIŽICU I ODMAH JE POZVALI. UVERAVALA NAS JE DA ĆE URADITI SVE ŠTO JE POTREBNO...
PETNAEST DANA NAKON RAZGOVORA SA SOCIJALNOM RADNICOM, S... JE UMRO OD SEPSE.

Boris Stanić

Boris Stanić je rođen u Pančevu 1984. godine. Diplomirao je slikarstvo na Fakultetu likovnih umetnosti, Odsek za slikarstvo (FLU Beograd 2004.) Inspiraciju za svoje stripove crpi iz ličnih sećanja, opažanja i razmatranja života u Pančevu, gde živi i radi. Svoju prvu grafičku novelu „Radosav: Jutarnja magla" objavio je 2011. godine za izdavačku kuću „Komiko" iz Novog Sada, strip zasnovan na priči o životu njegovog dede Radosava. Godinu dana kasnije, maja 2012. „Elektrika" Pančevo objavila je zbirku Borisovih kratkih stripova i crteža „Blatište". Bavi se stripom i slikarstvom.

anonymous said: strip projekat

DOBRANIN UTOPIJE

Obrasci društvene nejednakosti

GOSPODARI PRAZNINE

Željko Pahek

GOSPODARI PRAZNINE

PAHEK

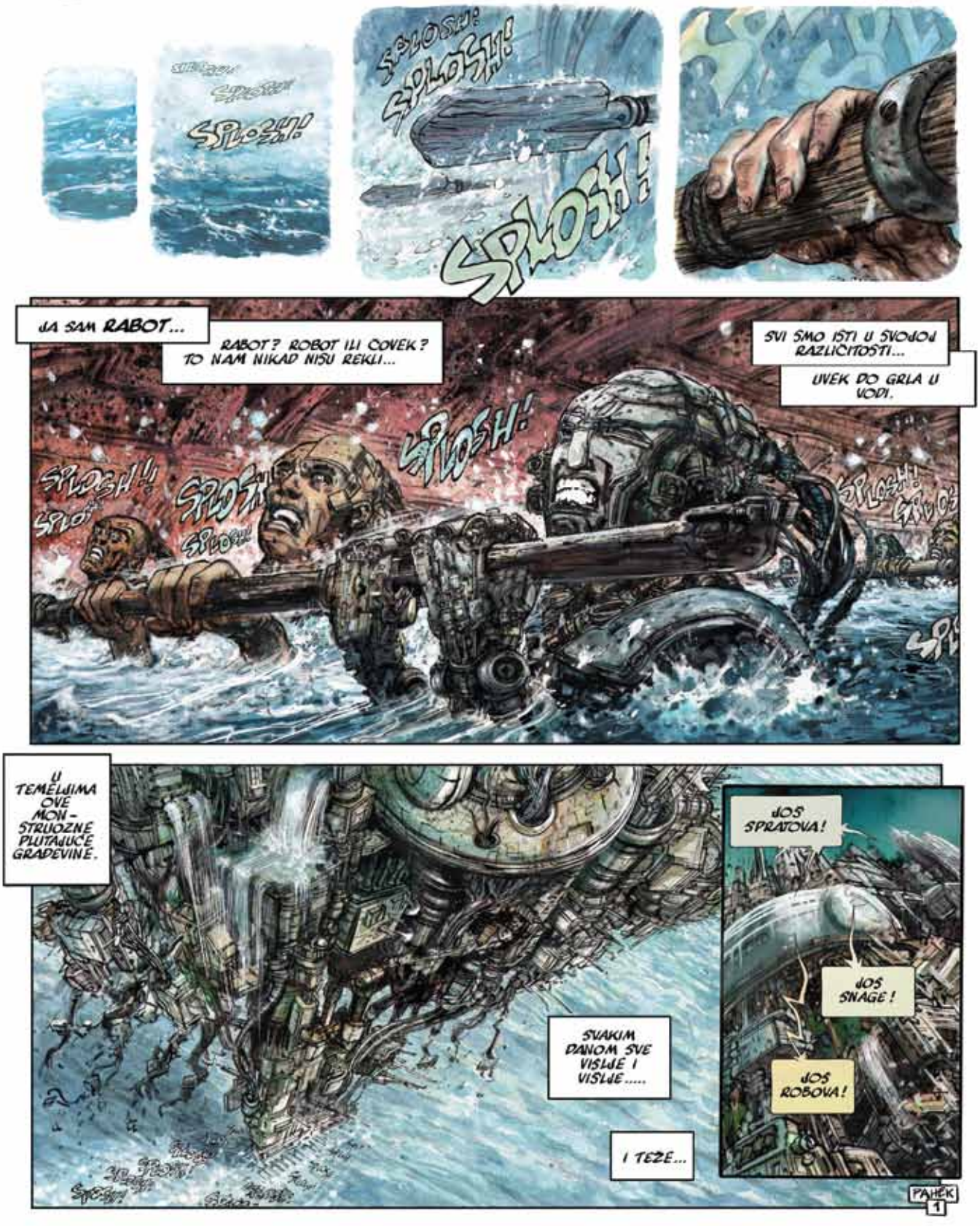

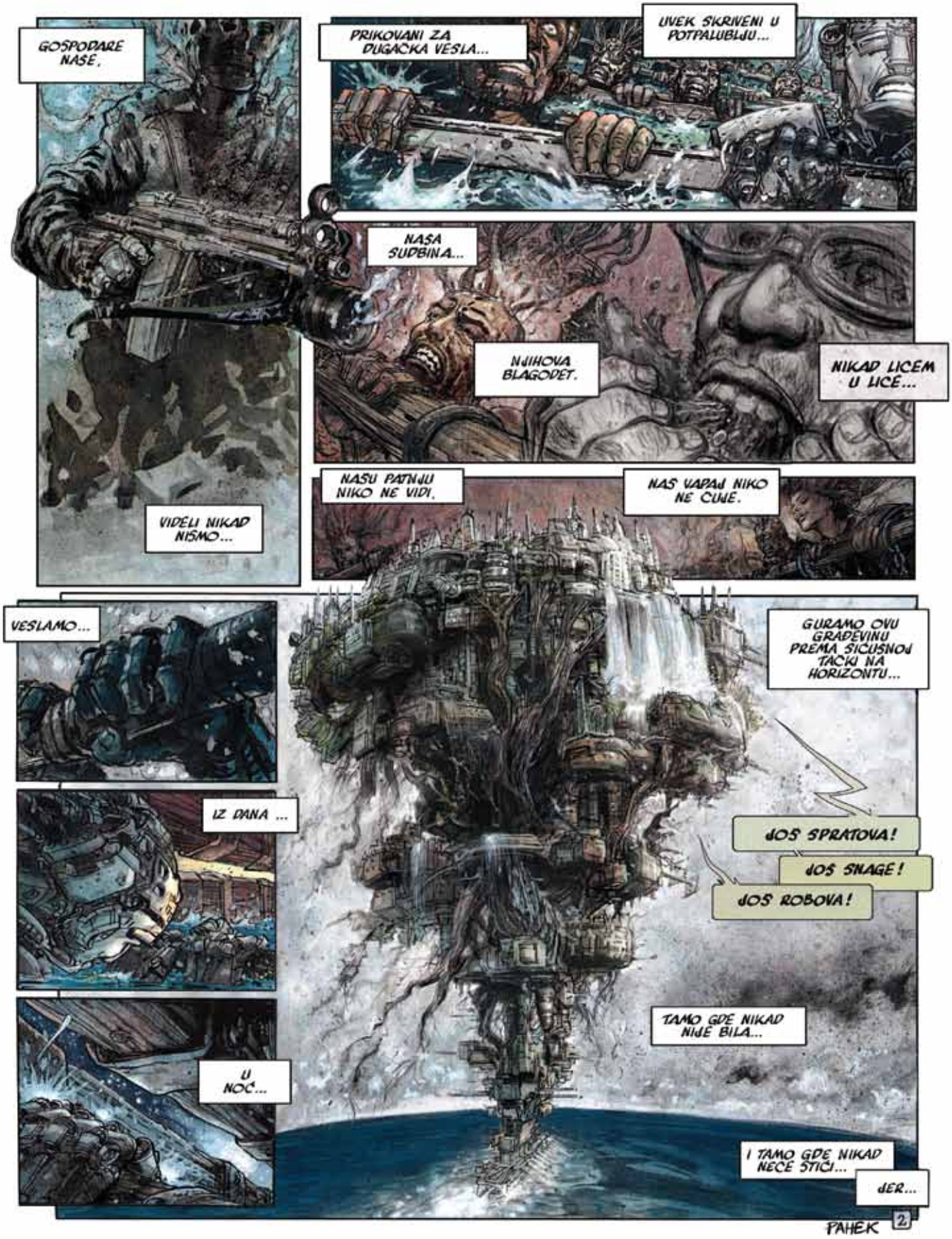
GOSPODARE NAŠE.
VIDELI NIKAD NISMO...
PRIKOVANI ZA DUGAČKA VESLA...
UVEK SKRIVENI U POTPALUBLJU...
NAŠA SUDBINA...
NJIHOVA BLAGODET.
NIKAD LICEM U LICE...
NAŠU PATNJU NIKO NE VIDI.
NAŠ VAPAJ NIKO NE ČUJE.
VESLAMO...
IZ DANA ...
U NOĆ...
GURAMO OVU GRAĐEVINU PREMA SIĆUŠNOJ TAČKI NA HORIZONTU...
JOŠ SPRATOVA!
JOŠ SNAGE!
JOŠ ROBOVA!
TAMO GDE NIKAD NIJE BILA...
I TAMO GDE NIKAD NEĆE STIĆI...
DER...
PAHEK
2

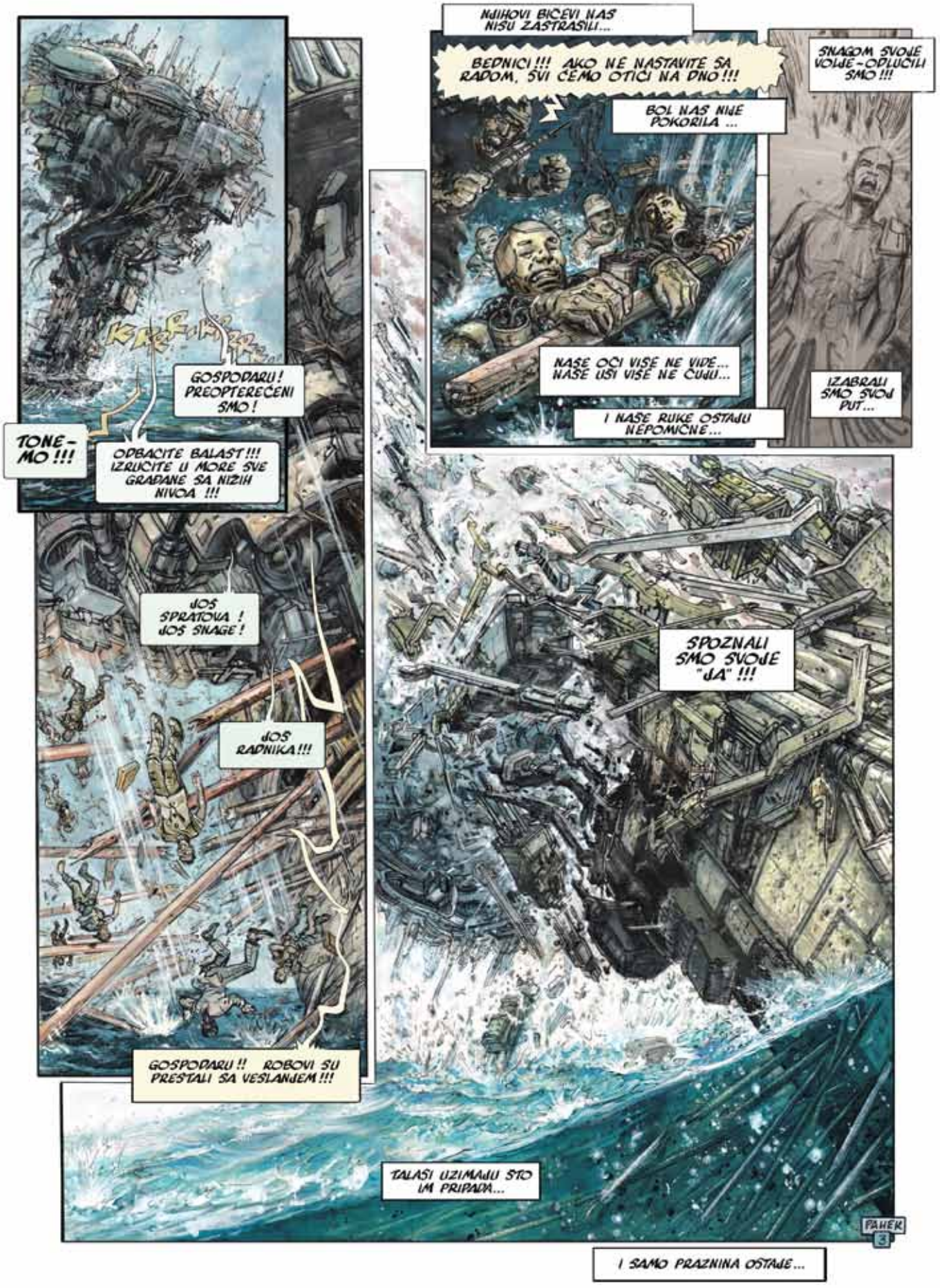
NJIHOVI BIČEVI NAS NISU ZASTRAŠILI...
BEDNICI!!! AKO NE NASTAVITE SA RADOM, SVI ĆEMO OTIĆI NA DNO!!!
BOL NAS NIJE POKORILA ...
SNAGOM SVOJE VOLJE - ODLUČILI SMO!!!
NAŠE OČI VIŠE NE VIDE... NAŠE UŠI VIŠE NE ČUJU...
I NAŠE RUKE OSTAJU NEPOMIČNE...
IZABRALI SMO SVOJ PUT...
GOSPODARU! PREOPTEREĆENI SMO!
TONE-MO!!!
ODBACITE BALAST!!! IZRUČITE U MORE SVE GRAĐANE SA NIŽIH NIVOA !!!
JOŠ SPRATOVA ! JOŠ SNAGE!
JOŠ RADNIKA!!!
SPOZNALI SMO SVOJE "JA" !!!
GOSPODARU!! ROBOVI SU PRESTALI SA VESLANJEM!!!
TALASI UZIMAJU ŠTO IM PRIPADA...
I SAMO PRAZNINA OSTAJE...
FAHER

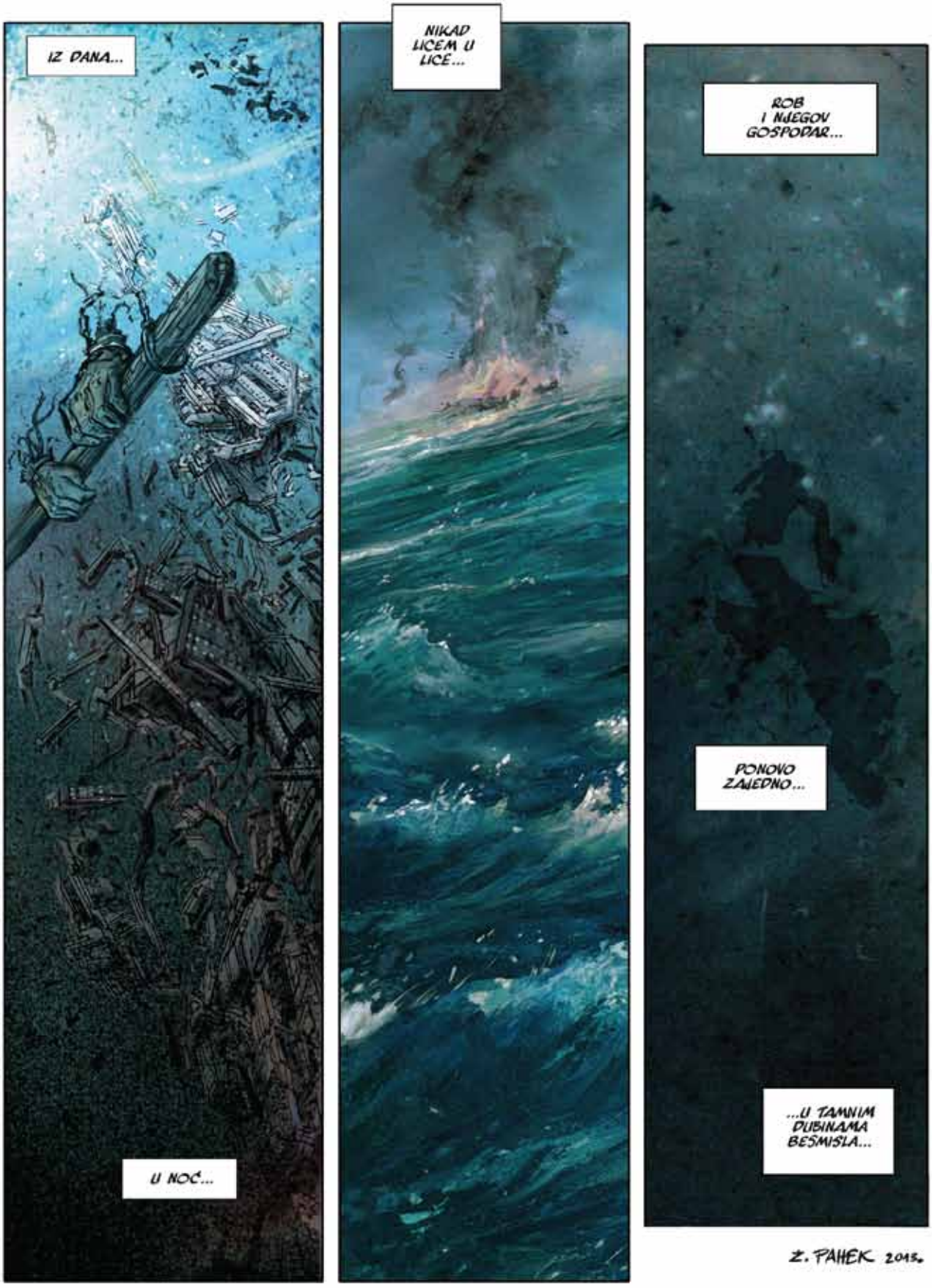
IZ DANA...
U NOĆ...
NIKAD LICEM U LICE...
ROB I NJEGOV GOSPODAR...
PONOVO ZAJEDNO...
...U TAMNIM DUBINAMA BESMISLA...
Z. PAHEK 2015.

Željko Pahek

Željko Pahek rođen je 1954. U Beograd se doselio 1978. kada započinje karijeru ilustratora i strip autora kao član strip grupe „Beogradski krug 2". Objavljivao je u publikacijama širom Evrope i u američkom Heavy Metal-u, ali najviše u „YU strip" magazinu i „Stripoteci". Njegov rad obeležava žanr naučno fantastične groteske. Autor je antologijskih stripova „Robeo i Rulijeta", „Kiborova kiša", „Froghi", „Limeni doboš".

Poznat je po ilustracijama i naslovnicama SF knjiga i časopisa, a naročito po kultnom SF strip serijalu „Astro-iđani", koji su od 1981. do 1983. godine objavljivani u „YU stripu", da bi potom dobili i svoja albumska izdanja, kao i po „Legiji nepromočivih". U čuvenom američkom strip magazinu „Heavy Metal" objavljuje četiri stripa „Rabbit's Foot", „The Iron Wheel", „Time Zuck Company" i „Buddy the Coward", koji su 1991. godine objavljeni u objedinjenom albumskom izdanju „Once upon a time in the future". Uz svetske velikane stripa poput Méziersa, Dave McKeana, Juillarda, Bilala, Tardia, Manare, Moebiusa, dobija poziv da učestvuje u međunarodnom projektu „Durbruch" 1989. godine, povodom rušenja Berlinskog zida, kada u toj značajnoj kolekciji stripova objavljuje rad na 6 tabli „Crni ožiljak".